Štev. 229 Posamezna številka 20 stotink V Trstu, v sredo 10. novembra 1920 Posamezna številka 20 stotink Letnik XLV

Izhaja — izvzemši ponedeljek — vsak dan zjutraj. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi ništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rok Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L leta L 32.— in celo leto L 60.—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

Dr. Anton Požar, župnik
Kopriva —

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 *mm*). — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 40 stot., osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov *mm* po L 2. — Mali oglasi po 20 stot. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Pogajanja med Jugoslavijo in Italijo

Zastoj v pogajanjih — Italijanski ultimatum?

v S. Margheriti Ligurski so začela dne 8. t. m. ob 9. in pol predpoldne v dvorani Spinola. Od italijanske strani sta bila navzoča delegata Sforza in Bonomi. Od jugoslovenske: Vesnić, Trumbić in Stojanović. Takoj k prvi seji sta bila pritegnjena tudi italijanski načelnik osrednjega urada za nove pokrajine, com. Salata, in jugoslovenski odposlanec v Rimu Agatonović.

Značilno je, da so takoj načeli vse veliko vprašanje, kakor, da jim za nohtom gori ta spor. Neka vest v italijanskih listih hoče celo vedeti, da bo razprava o mejah Julijske Benečije dovršena že danes v torek. Italijani in Jugosloveni so v kratkih govorih označili svoje stališče, oziroma svoje zahteve, in obojni so izjavljali, da bi bil sporazum v najvišjem interesu obeh držav, oziroma narodov.

V tej želji so bili seveda v soglasju. Ne pa — to je razumljivo — v stališčih, ki jih zavzemljejo na eni napram zahtevam na drugi strani. Če so poročevalci tukajšnjih listov dobro obveščeni, zahteva Italija mejo do **Snežnika in teritorijalni spoj z vladavino na Reki**. Glede Dalmacije ne vedo povedati nič določenega. Omejajo se na splošne fraze, češ, da program Sforze vsebuje zahteve, ki so nujno gibne za varnost Italije in v zaščito italijanstva v Dalmaciji. Kaj značilna, naravnost osupljiva pa je — ce odgovarja resnici — trditev v »Piccolu«, da Sforza ne predlaga svojega programa z namenom, da bi razpravljali o njem z možnostjo kake izpremembe, marveč kot definitiven okvir, ki se ne da izpremeniti.

O stališču, oziroma zahtevah, ki sta jih predložila Trumbić in Vesnić, ne govore poročila iz italijanskih virov nič konkretnega, marveč pravijo le, da sta ministra Sforza in Bonomi odgovarjala na prigovore jugoslovenskih delegatov in da je Trumbić repliciral. Dostavljajo še, da so se izmenjavala mnenja glede gospodarskega položaja, ki bi nastal za Jugoslavijo vsled neodvisnosti Reke.

Nas tu mora posebno osupljati dejstvo in nam povzročati skrbi dejstvo, da se pač ugotavlja, da program Sforze pač naglaša zaščito italijanstva v Dalmaciji, da pa ni besede o zaščiti manišin spioh. Vendar pa ne moremo dvomiti na tem, da je to vprašanje tudi v programu jugoslovenske delegacije; in ne odrekamo se tudi nade, da tudi na italijanski strani izprevidijo, da temelinih načel enake pravice ni smeti prezirati ali pogaziti med kulturnimi narodi. Saj mora biti tudi Italiji na tem ležeče, da bodo nje pripadniki na mejah živeli čim mirneje življenje.

* * *

S. MARGHERITA, 8. Današnja popoldanska seja med jugoslovenskimi in italijanskimi delegati je trajala od 16'30 do 19'15 in se je pečala z beneško-julijsko mejo Jutri se razgovori nadaljujejo.

S. MARGHERITA, 9. Danes predpoldne se ni vršila seja, ker se je italijanski delegaciji zdelo primerno, da se v času od snoči na danes zjutraj še enkrat pregledajo bistvene točke julijske meje in položaj neodvisne reške države. Jugoslovensko odposlanstvo se je na to sestalo, da prouči v celoti razna vprašanja, ki so se pojavila. Seje se zopet pričnejo danes ob 17.

Zastopniki jugoslovenskega časnikarstva pri Sforzi in Bonomiju

S. MARGHERITA, 9. Ministra Sforza in Bonomi sta danes sprejela zastopnike jugoslovenskega časnikarstva, kateri so prišli v S. Margherito o priliki sestanka.

Zastoj v pogajanjih?

Glasovi o italijanskem ultimatumu

S. MARGHERITA, 9. Mnogo je začudalo vse dejstvo, da ni bilo danes seje delegatov obeh pogajajočih se držav. To dejstvo se je tem bolj komentiralo, ker je bilo sinoči rečeno, da se bo vršila prihodnja redna seja danes predpoldne. Mesto tega ste bili obe delegaciji takorekoč brez stikov med seboj in edini krak, ki je bil napravljen danes predpoldne, je obisk kom. Salate v Hotelu Imperiale, kjer je nastanjeno jugoslovensko odposlanstvo. Kom Salata je nesel jugoslovenski delegaciji italijansko noto, kateri se pripisuje velika važnost za nadaljno usodo pogajanj. Da gre za nekaj važnega, bi se dalo sklepati po tem, da so ostali jugoslovenski odposlanci celo predpoldne v hotelu, kjer so se vršila važna posvetovanja o rečeni noti. Med tem so porabili italijanski odposlanci predpoldne za sprehode. Tako sta se odpeljala grof Sforza in min. Bonomi s svojima soprogama do Portofino.

O vsebini talijanskega dopisa jugoslovenski delegaciji se ne ve nič gotovega. Ker pa je bila napovedana seja odložena, se je začelo precej popoldne trdovratno govoriti, da vsebuje rečena nota ultimatum na naslov belgrajske vlade glede julijskih mej. Ako odgovaria to resnici, potem bi se ne mogla vršiti niti popoldanska seja, ker bi se morala pogajanja sploh prekiniti, dokler bi ne prišel odgovor iz Belgrada.

Tudi popoldanske seje ni bilo

S. MARGHERITA, 9. (ob 10 zvečer.) Danes popoldne se ni vršila običajna seja, toda jugoslovenski minister za zunanje stvari Trumbić je šel ob 17 tudi on v vilo Spinola, kjer je imel z italijanskimi polnomočniki pogovor, ki je trajal do 18' 30.

S. MARGHERITA, 9. (ob 11½ zvečer.) Danes zvečer, ko se je povrnil iz vile Spinola, se je sestalo jugoslovensko odposlanstvo v hotelu Imperial in seja je trajala črez eno uro.

Svečana proslava petdesetletnice republike in spomina padlih vojakov na Francoskem

Priprave za prenos Gambettovega srca v Pantheon in pogreb trupla nekega neznanega vojaka pod pariškim slavolokom

PARIZ, 8. Ministrski svet je sklenil predložiti parlamentu v odobritev zakonski načrt, ki določa, naj bi se Gambettovo srce preneslo v sprevodu 11. t. m. predp. iz Yardeis v Pantheon, kjer se položi v grobnico. Sprevod odide nato k slavoloku, kjer se pokoplje trupla neznanega vojaka. Ceremonija se zaključi s paradnim mimohodom čet.

PARIZ, 8. Poslanska zbornica. Razpravlja se o zakonskem načrtu glede prenosa Gambettovega srca v Pantheon in o pogrebu nekega neznanega vojaka pod Arc de Triomphe. Honnorat, minister za uk je rekel predlagajoč zakonski načrt, da smatra vlada 11. november za najprimernejši dan, da se izkaže na svečan način hvaležnost, ljubezen in občudovanje vseh Francozov nasproti mrtvim velike vojne. Maurisson, vojni pohabljenec, poročevalec o zakonskem načrtu je pripomnil ob splošnem ploskanju, da je izjavil maršal Joffre, da je republika lahko ponosna na svoje armade. Maurisson je dostavil, da bo apoteoza 11. novembra tolažba žalujoče družine. Dumond se pridružuje v imenu finančnega odbora poročevalčevim izjavam. Socijalist Bracke očita vladi, da izpreminja praznik petdesetletnice republike v slavje generalnega štaba, toda večina zbornice ga je živahno prekinjala. Splošna razprava je bila zaključena. Buisson, rad., pravi, da zmanjšuje pogreb pod Arc de Triomphe čast Pantheona. Desnica in sredina protestirate odločno. Ko se je vzdignil realist Baudry d'Asson so začeli socijalisti razgrajati. Zbornični predsednik je zastonj klical njih patrijotizem in je moral prekiniti sejo. Pri zopetni otvoritvi seje je predsednik apeliral na modrost zbornice, da se omogoči nadaljevanje razprave v miru in dostojanstvu. Da počastimo — je rekel — kar imamo najdražjega, francoskega vojaka (ploskanje povsod, razen levice). Baudry d'Asson misli, da morate biti počastitev Gambette in počastitev neznanega vojaka dve različni slavnosti. Ministrski predsednik Leygnes je označil pomen petkove manifestacije. Proslavili bomo — je rekel — vladavino, ki je vzdignila domovino na noge (ploskanje razen pri enem delu levice). Republika je ustvarila pokolenja, ki niso nikoli zanemarila svojih dolžnosti ob času najstrašneiše skušnje, ki jo je imela dežela, pokolenja, ki so pokazala v vojni največje vrline in ki kažejo v miru lep primer hladnokrvnosti, ravnotežja in reda.

Poklonitev Gambetti je nameniena velikemu Francozu, ki ni nikdar obupal v usodi domovine, (odobravanje) ki je improviziral vojsko, rešil čast Francije in določil našo neovrgljivo pravico do povračila. (Odobravanje.) Vlada in parlament bosta nerazdružljivo zvezana z vso Francijo brez razlike mnenja in mišljenja, da se določi, naj se Gambettovo srce prenese v Pantheon in naj se truplo neznanega vojaka položi pod slavolok; truplo bodo prenesli možje, ki so proslavili ime Francije, vojaki naših armad, v katerih so prelivali junaki svojo kri za vzvišene principe in za čast Francije. (Burno odobravanje na vseh klopeh.) Po govoru so poslanci čestitali ministrskemu predsedniku.

Radi druge točke, ki se tiče položitve trupla neznanega vojaka pod slavolok, je razvnela živahna razprava med levim krilom, ki je zahtevalo, naj bi se vojak pokopal v Pantheonu, in desnim krilom in sredino, ki ste proti temu protestirali. Voini pohabljenec Vidal, neodvisni socijalist, je posegel v razpravo ter izjavil, da je prva dolžnost zbornice nasproti državni brambi ta, da se ohrani enoglasnost v deželi; prosil je kolege, naj bi se ob tej priliki nikakor ne ukvarjali s politiko. Govorniku so odobravali z vseh strani. Nato sta bila oba člana, prvi, ki dovoljuje prenos Gambettovega srca v Pantheonu, in drugi, tičoč se položitve trupla neznanega vojaka pod slavolok, enoglasno odobrena. Na predlog generala Demandhuvja je odobrila zbornica čl. III., ki določa imena nekaterih generalov, katera se imajo vklesati na Pantheonu.

PARIZ, 8. V senatu se razpravlja o zakonskem načrtu glede prenosa trupla nekega neznanega vojaka v Pantheon in prenosa Gambettovega srca. Ta zakonski načrt je bil že sprejet v poslanski zbornici Nekateri senatorii so zahtevali, naj se izvršiti obe svečanosti obenem in v enaki obliki. Vlada je sprejela ta predlog in je obljubila, da pojde Gambettovo srce skozi slavolok (Arc de triomphe) v istem času ko truplo neznanega vojaka. Radi tega se bo razpored izpremenil. Zakonski načrt je bil sprejet v načelu in enoglasno.

Vatikan in Francija

Vprašanje obnovitve diplomatičnih stikov pred zbornico

PARIZ, 8. Po enoglasni odobritvi celotnega zakonskega načrta glede prenosa Gambettovega srca v Pantheon in glede položitve krste nekega neznanega vojaka pod slavolok je zbornica razpravljala o ureditvi dnevnega reda. Noblemaire, poročevalec zakonskega načrta o vzpostavitvi diplomatskih odnošajev s sv. Stolico, je zahteval, naj se ta argument postavi kot prva točka na dnevni red; Barthon, predsednik komisije za vnanje zadeve, se je pridružil zahtevi poročevalca in je zahteval, naj se razprava čimpreje prične. Le Troqueur je naglašal važnost zakonskega načrta glede preureditve železnic; ministrski predsednik je zahteval, naj se ta zakonski načrt, ako je izdelan, postavi na prvo mesto v dnevnem redu, v nasprotnem slučaju pa predlaga, naj se najprej razpravlia o zakonskem načrtu glede vzpostavitve diplomatičnih zvez z Vatikanom. Loncheur je izjavil, da zakonski načrt o preureditvi železnic še ni gotov, nakar je zbornica sklenila postaviti kot prvo točko na dnevni red prihodnje seje, ki se bo vršila 16. t. m., razpravo o zakonskem načrtu za vzpostavitev diplomatičnih odnošajev z Vatikanom.

Novo postopanje pri določitvi nemškega povračila

PARIZ, 8. Agencija Havas javlja: Postopanje v zadevi povračil, katero je bilo, kakor se dozdeva, določeno potom izmenjave not, ki se je vršila v zadnjih dneh med zavezniki, bi obstojalo v štirih sukcesivnih fazah. Najprej bi se vršil v Bruslju sestanek zavezniških veščakov, izbranih iz reparacijske komisije. Na tem sestanku bi se slišali nemški odposlanci in bi se setavilo poročilo za reparacijsko komisijo. V drugo bi se držala v Genfu konferenca zavezniških finančnih ministrov, h kateri bi bili pozvani Nemci v posvetovanje. Ta konferenca bo proučevala, kaka svota bi se imela terjati od Nemcev, in koliko Nemci zmorejo plačati. Nato bi določila reparacijska komisija celokupni nemški dolg, in sicer na podlagi zaključkov bruseljske in genfske konference in upoštevajoč obenem račune škod, ki so jih predložile posamezne vlade neposredno. Konečno bi še zavezniški ministrski predsedniki, združeni v najvišiem svetu, odločili, kaj bi se imelo ukreniti v slučaju, da ne bi izpolnila Nemčija svojih dolžnosti. Ko bodo nekatera še višeča vprašanja rešena, se bo tehnično proučevanje reparaciiskega problema lahko pričelo v kratkem. Konferenca finančnih ministrov, ki bi se imela sestati v Genfu, bo lahko zaključila svoje delo še pred koncem februarja.

Francija nima premoga v izobilju

PARIZ, 8. Neko poročilo agencije Havas opovrgava vesti iz nemškega vira o domnevnem izobilju premoga v Franciji. Poročilo pravi, da se je za proizvajanje plina v Parizu porabilo do konca junija 90.000 ton in do 30. septembra 157.170 ton, ne pa 900.000, kakor trdijo Nemci. Poročilo dostavlja, da je dobil Berolin tekom tretjega četrtletja t. l. približno 556,809 ton premoga proti 559,853 tonam v letu 1913, kar bi bilo čez 99 odstotkov v letu 1913 porabljenega premoga, in kar bi prekašalo porabo v letih 1911 in 1912. Tekom drugega četrtletja t. l. je porabil Berolin 503.696 ton premoga, kar bi znašalo 91'7 odstotkov v letu 1913 porabljene količine, dočim dobiva Pariz količino, ki krije samo 75 odstotkov njegove normalne potrebe. Kar se tiče trditve nekaterih nemških listov, da leži premog, ki ga je izročila Nemčija, na sežnje visoko na Place d'Armes, ki ni služil pred vojno nikoli kot skladišče, in da so se stanovalci okolistoječih hiš že opetovano pritoževali radi premogovega prahu, ki se dviguje in povsod poleže, pravi poročilo, da je Pariz poln tujcev, ki stanujejo ob Place d'Armes in ki lahko sodijo, kako neutemeljene so nemške trditve.

Konferenca poslanikov in vprašanje motorjev Diesel v Nemčiji

PARIZ, 8. Konferenca poslanikov je proučila vprašanje likvidacije nemškega vojnega materijala. Razen tega je zaslišala delegate reparacijske komisije in poročila pomorskih svetovalcev o razdejanju motorjev - Diesel. Pri seji je bil prisoten tudi maršal Foch.

PARIZ, 9. Konferenca poslanikov se je bavila z vprašanjem motorjev - Diesel. Kontrolna komisija je zasledila v Nemčiji 300 motorjev ter zahtevala njihovo razdejanje. Nemška vlada je odgovorila, da bi se morali ti motorji predelati za trgovinsko rabo. Konferenca pričakuje še dodatek zahtevane preiskave in bo baje zahtevala jamstva za uporabo omenjenih motorjev.

Pogoji za vzajemno zaupanje angleško-nemških trgovinskih odnošajev

BEROLIN, 8. Govoreč o odpovedi Anglije od neke klavzule mirovne pogodbe je rekel v državnem zboru Simons, nemški minister za vnanje zadeve, da bo vzajemno zaupanje v angleško-nemških trgovinskih odnošajih mogoče edino le tedaj, ko se Anglija odpove likvidaciji nemških imetii in vrne nemška imetja, ki so bila zasežena tekom vojne.

Kako je bilo sklenjeno premirje med zavezniki in Nemčijo

Kako je postal Foch zavezniški vrhovni poveljnik

PARIZ, 8. Dnevnik »Matin« priobčuje razgovor z maršalom Fochom. Poslednji pripoveduje o raznih dogodkih, ki so se odigrali pri sklepanju premirja in miru, in o naključjih, ki so imela za posledico njegovo imenovanje vrhovnim poveljnikom zavezniških vojská. Maršal Foch izjavlja, da je mislil že davno pred koncem vojne na mir da je tudi meseca septembra 1918 prosil Clemenceaua, naj ga sproti obvešča o mirovnih pogojih, katere so zavezniške vlade pripravljale, da ga je pa Clemenceau zavrnil. Nato pripoveduje maršal Foch podrobno o svojem prvem sestanku z nemškima polnopooblaščencema, ki sta bila prišla prosit premirje. Kojima je bilo naznanjeno, pripoveduje Foch, da dobita odgovor v 72ih urah, sta prosila Erzberger in Winterfeld, da bi se sovražnosti takoj ukinile, pri čemur sta se sklicevala predvsem na pošast boljševizma, v drugi vrsti na okolščine tehnične narave. Maršal Foch pa da se je protivil tej zahtevi in poslal vsem zavezniškim vojskam zadnji poziv k neizprosnosti, na kateri so vsi višji poveljniki odgovorili: »računajte z nami, mi se ne ustavimo več!« Ko se je bilo ob desetih zvečer istega dne zvedelo, da je na Nemškem izbruhnila revolucija, je vprašal Foch nemška polnopooblaščenca, koga pravzaprav zastopata, in ona sta mu pokazala brzojavko, v kateri ju pooblašča feldmaršal Hindenburg za podpis, in brzojavko, s katero potrjuje predsednik Ebert njuno moč. Premirje je bilo podpisano 11. novembra ob 6'15 zjutraj. Ob 7 se je odpeljal Foch in prišel ob 9 k Clemenceauu, katerega je našel v slabem razpoloženju. Nato reče Foch, obrnien k ministrskemu predsedniku: »moje delo je končano, sedaj se začne vaše.« In vročivši mu podpisano premirno pogodbo, doda: »sedaj sklenite mir; ako želite, jaz ga lahko narekujem.« Predlog, naj se imenuje on vrh. poveljnikom zavezniških vojsk, dostavlja končno maršal Foch, je bil storil general Haig in podpiral lord Millner, dočim je bil predlagal Clemenceau, naj se mu poveri samo poveljništvo čet, ki so operirale v okolišu Amiensa. Foch zaključuje, da se je pridružil Clemenceau prvemu predlogu edinole vpričo Haigovega nastojanja.

Angleško-italijanski pomenki o plovbi po Črnem morju

LONDON, 8. Odgovarjajoč na neko vprašanje, je izjavil Lloyd George, da je angleška vlada prejela od italijanskega poslanika noto o plovbi po Črnem morju in proučava sedaj, kako bi se dalo zložiti italijansko stališče s politiko, ki jo je orbazložil Bonar Law.

Izgredi sinfajnovcev v Dublinu in Londonderryju

DUBLIN, 9. Policija in vojaške čete so krožile z oklopnimi avtomobili po glavnih ulicah v Dublinu, vsled česar je bil prekinjen promet po mestu nad 5 ur. Nove vstaje so izbruhnile v Londonderryju, kjer so sinfajnovci zažgali veliko mirodilnico. Streljanje je trajalo pozno v noč. Promet na krajevnih železnicah je bil popolnoma ustavljen, promet na glavnih progah pa znatno skrčen.

Konferenca poslanikov odobrila ustroj nove avstrijske vojske

DUNAJ, 8. Korrespondenzbureau javlja: Konferenca poslanikov je odkazala nemško-avstrijski republiki štiri monitorje, dva 70 ton in dva 128 ton, ki so spadali svojčas k donavski flotili bivšega avstro-ogrskega cesarstva. Poročilo dostavlja, da sta medzavezniška vojaška komisija v Versaillesu in poslaniška konferenca odobrili načela ustroja nove avstrijske vojske, katera odgovarjajo določbam mirovne pogodbe in ki so zahtevala samo nekaj sprememb tehničnega značaja.

Jugosloveni zasedli desni breg Timoka

PARIZ, 8. Glasom listov so zasedle jugoslovenske čete ozemlje ob desnem bregu Timoka, ki ga je Bolgarija odstopila Jugoslaviji. Timok postane tako jugoslovenska reka. Bolgarski vojni ujetniki, ki se še nahajajo v Jugoslaviji se že vračajo.

Albanija ne bo pripuščena k občnemu zboru Zveze narodov

LONDON, 9. Doljna zbornica. Ogovarjajoč na vprašanje poslanca Hornswartha o albanski državi je rekel Bonar Law, da nima angleška vlada nikake druge odgovornosti razen tiste, ki jo deli z vsemi glavnimi zavezniškimi državami. Ker ni angleška vlada priznala nobene albanske vlade, ne zahteva slučaj, da bi Anglija podpirala albansko zahtevo glede pripustitve k občnemu zboru Zveze narodov dne 15. novembra.

Odnošaji trgovinske politike med Češkoslovensko in Rusijo

PRAGA, 7. Trgovinski minister je izjavil časnikarjem, da zadevajo odnošaji trgovinske politike z Rusijo ob nepremostljive prometne težkoče; vkljub temu ima Češkoslovenska najboljše nade v zadevah Rusije, ki tvori edino veliko izhodno ozemlje za izvozne pridelke. Trgovinski minister je dostavil, da proučuje zelo skrbno stvarni položaj v Rusiji.

Nastop češkili Nemcev proti tajni diplomaciji v narodni skupščini

PRAGA, 7. V zadnji seji parlamentarnega odbora za vnanjo politiko so predlagali nekateri nemški člani, naj se objavijo vsi dokumenti, ki se nanašajo na mirovno pogodbo, in v prvi vrsti spomenica št. 3, katera je po mnenju Nemcev baje največ doprinesla k sklepu konference, naj ostanejo nemške pokrajine Češkoslovenski. Minister Beneš je odgovoril naglašajoč, da se sovjetda ni ona spomenica nikakšen uradni dokument, marveč samo propagandna brošura češkega narodnega sveta. Vkljub temu je bil predlog odobren blagodareč glasovom socijalistov, ki so jih utemeljevali s svojim principom, kateri je nasproten tajni diplomaciji. Minister Beneš je odobril naglašajoč, da se sovjetska vlada ni izkazala nikakor nasprotna tajni diplomaciji, ker je predlagala Češkoslovenski sklenitev tajne politične in vojaške pogodbe, česar pa Praga ni sprejela.

Borba nove Rusije za obstanek

Odpor Vrangelovih čet

CARIGRAD, 6. Čete generala Vrangela niso več odstopile sovražniku niti ped zemlje. Rdeče čete se umikajo proti severu od Perekopa; pri Alchadzi so imele znatne izgube.

Sporazum med Poljsko in Litvinsko za ljudsko glasovanje na spornih ozemljih

PARIZ, 9. Poljska in litvinska vlada ste sprejeli predlog, ki ga je naredil svet Zveze narodov v seji dne 28. oktobra t. l. v Bruselju za ljudsko glasovanje na spornih ozemljih.

Gruzija uvedla metrski sistem

TIFLIS, 8. Vsled razvoja gospodarskih odnošajev med Gruzijo in zapadno Evropo so postavili trgovinski krogi iz Gruzije predlog za nadomestitev starega ruskega sistema mer in tež, ki dela precejšnje težkoče inozemcem, z metrskim sistemom, ki je v rabi v Evropi.

Nemški poštni aeroplani se vrnejo v Monakovo

DUNAJ, 8. Nemški poštni aeroplani katere je ustavila ententa, so dobili dovoljenje za povratek v Monakovo.

Za rešitev vladne krize v Belgiji

BRUSELJ, 8. Posvetovanja v svrho sestave nove vlade se nadaljujejo.

Za označbi „Čehoslavija“ in „Jugoslavija“

(Dopis.)

Čehoslavija in Jugoslavija naj bi bila edina in splošna označba za državi Čehov in severnih Slovencev, oziroma Srbov, Hrvatov in južnih Slovencev! Prav in dobro ste storili, da ste zavrgli izraza »Slovak« in »slovaški«, ker se ta narod imenuje Slovena in slovenski; ker ga tako imenujejo Čehi in v obče tudi Rusi (dočim zadnji v razlikovanje imenujejo nas Slovinci); in ker je beseda »Slovak« madžarskega izvora. Označenje države s »Češkoslovenska« se mi pa ne zdi na mestu. Konkretno bi bilo imenovati češkoslovensko državo »Češkoslovenijo« ali »Čehoslovenijo«. Mislim pa, da je najboljši izraz »Čehoslavija« in kot pridevek »češkoslovenski« ali »čehoslovenski«, — analogno besedi »Jugoslavija« in »jugoslovenski«. — Mesto besede Jugoslavija se še večkrat rabi izraz »Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev« in je ta celo oficija-

len. Zdi se mi to neodpusten greh državnikov. O tem ste že dosti in dobro pisali ter bi bilo pričakovati, da si vendar če ne državniki vsaj časopisi preodčijo nevarnosti, škodljivosti in nesmiselnost takega imena države. Kako naj se izraža to kot pridevek n. pr. mesto »jugoslovenska država«? Ali »država Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev«? Ali ni skrajno nepraktično rabiti šest besed mesto ene?! Kako naj si pomagajo drugi narogi in kako se naj zahvalijo nam, ker odklanjamo njihov konciljantni sprejem naše besede Jug in Slavija — Jugoslavija? Ali ne začno rajše rabiti izraz Südslavien. ali kaj podobnega, mesto Jugoslavien, Yougoslavie? Tujci nas smatrajo za enotno državo in narod; mi pa naj se delimo še v SHS ter Slovenijo, Hrvatsko in Srbsko, seveda še kraljevino Črnogoro, Dalmacijo, Bosno, Makedonijo? Vsi, posebno časopisje, se moramo upreti proti slepoti separatistov. Ti so namreč zagrešili omenjeno ime države.

Srbi so imeli svojo kraljevino Srbijo in kralja; zato se nekaterim zakrknjenim monarhistom zdi nedopustno, da bi opustili ime kraljevina, a napetim šovinistom, da bi opustili imeni Srb in Srbija.

Hrvati so imeli seveda pred 900 leti svoje kralje, i no, sedaj morajo to posvedočiti vnovič. Zlasti je pa treba dokazati, da so še Hrvati in vse nekaj drugega in različnega, nego Srbi, dasi govorijo in pišejo isti jezik, samo ne — Bog ne daj, — s slovansko azbuko, marveč s svetovno latinščino.

In končno Slovenci? Tudi ti hočejo biti kraljevina Slovenija, kolikor toliko samostojna, vsekakor pa različna od kraljevine Srbije in Hrvatske. Najbolj jim je pa na srcu narodna samoodločba v jeziku in višji kulturi.

Na srečo zavzemajo pri Srbih, Hrvatih in Slovencih zgoraj omenjena stališča skoro sami stari birokrati nemškutarskega ali madžaronskega, ali podobnega kova, lojalni uradniki rajnkega režima, nelojalni narodni šovinisti, kak prikrit sovražnik, ali zaslepljen prijatelj države. S takimi treba pomesti ali jim dopovedati, da je Jugoslavija lahko kraljevina hkratu država Srbov, Hrvatov in Slovencev, da pa za njeno označanje ni treba abecede dolgih stavkov, marveč zadošča lepa naša beseda Jugoslavija, ki jo rabi tudi ves drugi svet.

Domače vesti

† **Franjo Jelušić.** Dne 5. novembra t. m. je umrl v Kastvu v 40. letu svoje dobe učitelj g. Franjo Jelušić. Pokopali so ga v nedeljo popoldne na grobju sv. Lucije pri Kastvu. Pokojnik je ostavil v globoki žalosti svojo soprogo in tri otroke. Franjo Jelušić je bil uzoren učitelj in vzgojevalec naroda, ugleden član hrvatskega učiteljskega zbora Istre, kremenit značaj, pripravljen za vsako žrtev za korist svojega naroda. Smrt njegova pomenja težek udarec tudi za narodno stvar, izlasti v sedanjih težkih časih. Razen rodbine, tesnejih znancev in prijateljev žaluje po njem vse naše značajno učiteljstvo in ves narod v tužni Istri. Rodbini pokojnikovi izrekamo najiskreneje sožalje. (Osmrtnica, ki bi jo imeli priobčiti v nedeljskem izdanju, nam je srečno dospela šele — včeraj popoldne.) — V osmrtnici je rečeno, da je pokojnik preminul po težkem trpljenju. Da, pa ne samo fizičnem, ampak tudi vsled moraličnih muk. Trpeti je moral mnogo radi svojega političnega prepričanja. Najprej je bil interniran v Veroni, zatem premeščen v Gardolo in končno — na temelju tolikih intervencij — zopet premeščen na Prosek, kjer je prestal mnogo, samo nič dobrega. Sicer pa je živel — brez plače. Oblast ga je naštela med najnevarnejše Jugoslovene. Moraličnemu trpljenju je sledilo seveda tudi fizično propadanje, dokler ga ni bolezen položila v prezgodnji grob. Bodi mu v ljubljeni domači zemlji podeljen mir, ki mu ni bil usojen v življenju!

V počaščenje spomina gospe Marije Mahorčič v Naklem. Ker mi radi oddaljenosti pokopališča in slabega vremena ni bilo možno dragih sorodnikov in prijateljev, ki so izkazali dragi naši pokojnici zadnjo čast, povabiti na kratek sestanek, podarjam podpisani 200 lir za tiskovni sklad »Edinosti«. Ferdinand Mahorčič.

Kako lažejo! Prejeli smo: Pred nekoliko dnevi sem čital v nekem tukajšnjem listu senzacijonalno vest. V Kobaridu da se je posrečilo nekemu orožniku v civilu izsledit cele zaloge laških pušk, strojnih pušk in ne vem še kakega drugega morilnega orožja. Računal sem, da bo radi te strašne orožarne zaprto najmanj polovica kobariških bratov in sestra! Pazno sem zasledoval nadaljne vesti, a zastonj. Nobenega nadaljnega poročila ni bilo in ker vem, kako laška glasila glojejo kako slično kost — ako jo le dobe — sem se pomiril. Včeraj pa mi je prišla pristna Kobaridka, ki je te dni odpotovala iz rodnega kraja, na piko in sem jo željno vprašal po novicah iz Kobarida. Gospica je zmajala z rameni in rekla, da ona ne ve za nič posebnega. Vprašal sem jo o zaplenjenem orožju, aretacijah itd., pa je zopet zmajala z rameni. Ko bi bilo le količkaj resnice na senzacijonalnem poročilu v onem listu, bi morala vendar vedeti oseba, ki je bila dlje časa doma v Kobaridu. Radoveden sem, kako in od kod je prišlo tako poročilo v laški list? Ako ni torej nič na stvari — bi ostajal le zloben namen obrekovanja; in to je tudi zelo verjetno.

Proti krivim prorokom! Zgodovina se ponavlja. Zato pa ostajajo v veljavi tudi nauki in svarila pred nevarnostmi, ki jih donaša narodu zgodovina v gotovih časih. V našem listu od dne 20. jan. 1897. je priobčil dr. Matko Laginja, sedanji ban Hrvatske s sveto jezo pisan članek proti krivim prorokom, ki hočejo zavajati narod in ga ščuvati proti svojim poštenim voditeljem. Zaključil pa je tako-le: Nekdaj, ko je zavladala kuga, je nosilo ljudstvo dolge palice, da se ne bi dotikalo drugih. Storite tudi vi tako! S krivimi preroki in pogovorov, ni boterstva, ni prijateljstva. Oni so prava kuga za pravi napredek naše stvari. Oni bi hoteli porušiti, kar je naša narodna stranka zidala s težko muko 25 let. Ako so že zmotili katerega poštenih, naj se povrne v naše bratsko kolo po vaši pametni besedi in bratskem opominu. O onih pa, ki hotè vrše službo krivih prorokov, se ne trudijo, pa vendar dobro žive, smete biti uverjeni, da žive od Judeževih grošev. Za to je že davno rečeno v grobu redovnikov: **Oproščeno je grešnikom, razbojniku, ubijalcu, odpuščeno je vsem, samo za izdajico ni odpuščenja!**

Diplomatski incidenti. Godi se, kar se je moralo goditi, in zgodilo se bo, kar se bo moralo zgoditi, da se namreč fašizem prigabi vsem poštenim ljudem v Italiji, a radi njega Italija sama vsem njenim poštenim prijateljem v inozemstvu. V dokaz je bilo najprej poročilo v angleškem listu »Times« o tržaških razmerah, sledil mu je protest Čehov, ki ga je priobčil »Lavoratore«, a sedaj prihaja tudi glas iz Amerike, glas obsojanja in zgražanja. Kakor angleški »Times«, tako je tudi ameriški dnevnik »The New York World« priobčil poročilo svojega dopisnika o izgredih proti »Lavoratoru«. Z naše strani nimamo mnogokaj pripomniti k tem zadevam in prepuščamo njih rešitev izravno prizadetim. Toliko pa naj le bo pribito, da nas se obšlo, ko smo izvedeli za ta poročila, čustvo nekakega moraličnega zadoščenja. Ni vrag, smo si rekli, da bi ves svet odobraval takšna javna nasilja in javno strahovlado, kot se je bila začela izvajati v našem mestu in po deželi s pomočjo orodja, ki nosi žalostno ime fašizma.

Uradne vesti

Omejitev porabe živil — neobhodni pogoj, da se odvrne lakot

Agencija Stefani objavlja odlok glavnega komisarja za aprovizacijo o omejitvi porabe žita. Vsled sedanjega težkega položaja opozarja glavni komisar nadzorujoče službenike na kazenske določbe, ki so tozadevno v veljavi v svrho, da bi poostrili nadzorovanje. Nove omejitve bodisi glede porabe žita, mesa, mleka ali svinjine so neobhodni pogoj za to, da se prebije zima brez sunkov in da se dočaka nova žetev. Državljanom vseh razredov mora postati jasno, da zahtevajo najvišje potrebe ljudske prehrane najvestnejše izpolnjevanje izdanih naredeb. Nepoštenì pridelovalci in trgovci, ki ne razumejo potreb sedanjega hipa in ki zapostavljajo splošno korist svojim lastnim računom, naj vedo, da zakrivijo, ako se izognejo določenim odredbam, velik zločin in si nakopajo ravno tako velike kazni. V nastopnem nazvažnejše kazni: Tisti, ki se izogibajo rekviziciji, ki pokvarijo ali uničijo živila, podvržene rekviziciji ali pa kakorsibodi preprečijo izvršitev rekvizicije, bodo kaznovani s 30 mesecev zapora in 5000 lir globe. Vrhu tega se jim roba zapleni. Manjše kazni so določene tudi za sokrivdo (nemarnost in neprevidnost). Težke kazni so določene tudi za tiste, ki bi tudi po nemarnosti ne vpoštevali izkaznic za mletje, ki imajo velik pomen in se morajo po vsaki ceni uveljavljati, ker so najsigurnejše sredstvo za ugotavljanje, ali je žito, ki se prinaša v mlin prosto rekvizicije kot domača potreba lastnikove, ali pa je bilo utihotapljeno. V tem zadnjem slučaju kaznuje zakon prestopnike, in sicer lastnike žita in mlinarje s 100 lirami globe za vsak kvintal, a roba se zapleni, dočim se mlin zapre. Iste kazni zadenejo peke in slaščičarje, ki odtegnejo moko od porabe, za katero jim je bila izročena. Med najbolj žalostne zločine v tem pogledu spada pokvarjanje žita z namenom, da se potem proda v industrijske svrhe. Ravno tako je prestopno krmiti živino z žitom in kruhom. Za te zločine je določena kazen 3 let zapora in globa do 30.000 lir. Da se slednjič prepreči zlorabo živilskih izkaznic, predvsem prodajanje brez izkaznic ali pa dajanje prevelikih odmerkov, se določa za te prestopke kazen 1 leta zapora in globa do 2000 lir. Težke kazni grozijo tudi trgovcem in pridelovalcem, ki bi brez upravičenega vzroka ne hoteli prodajati po uradnih cenah. Za takšne slučaje je tudi določena rekvizicija. Ravno tako so podvržene kazni tudi tisti, ki bodo agitirali, da se nima blago prodajati po uradnih cenah, posebno vkolikor gre za olje, svinjino in mlekarije, za katera živila so bile pred kratkim določene uradne cene s posebnim ukrepom.

Iz tržaškega življenja

Tržaški strahovi. Preteklo noč so slišali ljudje, ki so šli po ulici della Pieta, klicanje na pomoč, ki je prihajalo iz hiše št. 21. Šli so pred hišna vrata, toda ista so bila zaklenjena. Iz hiše je še vedno prihajal oni bolestni klic: »Na pomoč!« Pred vrati stoječi ljudje so zvonili in klicali hišnika, da bi prišel odpret vrata. Toda vse klicanje je bilo zaman. Konečno so vdrli skozi vrata. Ko so prišli v vežo do stopnic, so dognali, da se čuje klicanje iz prvega nadstropja. Šli so pred vrata, kjer je bilo v sobi vpitje. Udrli so tudi ta vrata. V sobi so ležali trije dečki, ki so se bali strahov in vsled tega kričali na pomoč. Eden izmed njih je imel še celo toliko poguma, da je šel v sosedno sobo, kjer je visela na steni nabasana lovska puška. Prišel je zopet oborožen s puško v prejšnjo sobo in ustrelil v steno. Došli ljudje s pomirili dečke in jim dali za omenjeno noč »pestrno« v osebi moža postave.

Aretacija. Včeraj popoldne so aretirali varnostni organi v starem mestu pet mladeničev, ki so pijani razgrajali po ulicah. Na kvesturi so dognali, da so ptički brez stanovanja in brez dela. Pri njih so našli okoli pet lir denarja. Skoraj gotovo je, ko bi enkrat zapravili zadnji belič, bi kje vlomili. Radi te sumnje, jih je policija postavila na varno, kjer so gospodje v ulici Coroneo dobili takoj meblirane sobe s hrano in to vse še brezplačno. Ujeti tičci se pišejo: Alojzij Mattioni, Andrej Cinch, Angelj Lenardon, Marjan Saxida in Natalij Tedesco. Sedaj imenovani se popolnoma nič ne ravnajo po naši narodni pesmi, ki pravi: Poj, poj, ptiček moj, kak' bom pel, k' sem se vjel; namreč gospodiči v zaporu pojejo in vriskajo menda od samega veselja, ker imajo sedaj vse »gratis«.

Zanimiv dogodek. Uradnik računskega oddelka finančne straže Štefan Baban, je šel včeraj po uradnih urah, ki jih je imel v prostorih finančne straže v postransko službo, k mesarski zadrugi na Corso Garibaldi. Tu je imel Baban svoj postranski zaslužek, ker samo ob plači, ki jo je dobival od finance ni mogel preživljati sebe in svojo več glav broječe družine. Včeraj, ko je prišel v pisarno k mesarski zadrugi, je delal samo kake pol ure. Potem se je napravil in odšel. Pri sebi je imel okoli 200.000 lir in zlato uro brez verižice. Ne ve se, ali je omenjenega uradnika kdo napadel, ali se je zgodila kaka druga nesreča, ali jo je pa z denarjem — »pobrisal«. Baban je bil majhne postave, slokega stasa in popolnoma obrit.

Nesreča z orožjem. Včeraj dopoldne so pripeljali v mestno bolnico kmeta Benleva Jožef, 26 let starega iz Vižnjana. Doma je basal lovsko puško. Pri tem opravilu je bil tako neoprezen, da mu je naboj v puški eksplodiral. Naboj je razgnal cev in ranil ubogega Benleva na levi roki. Sprejeli so ga v IX. oddelek.

Zastrupljenje s plinom. Včeraj dopoldne sta popravljala v ulici dei Sachi dva delavca Rudolf Cercevoz, stanujoč v ulici dei Lavoratori št. 208 in Jožef Piriavez, bivajoč na Proseku št. 29, plinovo napeljavo. Pri popravljanju je plin močno uhajal na hodnik, kjer sta se nahajala imenovana delavca. Čez nekaj minut jih je omamil ter sta se nezavestna zgrudila na tla. K sreči so prišli stanovalci hiše na lice mesta in videli delavca ležati kot mrtva na tleh. Hitro so jih prepeljali v mestno bolnico, kjer so jih sprejei v II. oddelek.

Siti tatovi. Včeraj zjutraj, ko je odprl uslužbenec mlekarne Miklavž Cheril v ulici Malcanton št. 19 mlekarno, se je jako začudil, ko je stopil notri. Ponoči so tatovi obiskali mlekarno. Pokradli niso ne masla, ne slaščič, ne likerjev, ampak malo ročno blagajno, v kateri je bilo nekaj črez 3000 lir. Cheril je tatvino takoj naznanil kvesturi.

Tržaška burja. Tržaška burja je zopet začela metati Tržačane ob tla. Včeraj zjutraj je vrgla dva, enega dečka in enega starčka. Deček je Fr. Haffner, 12 let star, stanujoč v ulici della Guardia št. 2. Pripeljali so ga v bolnico v X. oddelek. — Leopold Bartelich, 74 let star, bivajoč v ulici dell Molino št. 70. Včeraj popoldne, ko se je vračal domov, ga je burja vrgla na tla. Pri padcu je dobil težke poškodbe na glavi. Pripeljali so ga v bolnico v IV. oddelek.

Poizkušen samomor. Včeraj popoldne so pripeljali v bolnico Ano Plahuta, stanujočo v ulici Riborgo. Na včerajšnji dan se je imela poročiti s krojačem Adolfom Mavrič. Poroka je bila določena ob 1. uri popoldne. Nevesta je bila že popolnoma oblečena v obleki. Bilo je že poldne, a ženina še ni bilo. Vedno ji je pogled uhajal proti vratom, a ženina le od nikoder ni. Naenkrat se vrata odpro — nevesta vsa v veselju skoči k njim, toda glej, — mesto ženina pride v sobo mlekarica. Minulo je že pol ure, ženin še ni prišel. Vse je bilo tiho v stanovanju, le njena mama je »mendrala« iz sobe v kuhinjo in nazaj. Uboga Anica ni vedela, kaj bi storila. Zopet zapoje hišni zvonec. Anica gre sama odpirat, toda skoraj začne kričati. Pred njo stoji mesto ženina — berač. Jezno je zarenčala nad njim, zakaj prosi, ko bi še vendar lahko delal. Po tem neljubem ji dogodku, je šla v sobo. Mečkala in trgala je obleko in cepetala z nogami nad nesramnostjo svojega »špoza«. Vsa obupana je izpila v samomorilnem namenu nekaj čez en četrt litra samega špirita. Ko je enkrat že imela želodec napolnjen z alkoholom, ji je postalo slabo. Prihiteli so sostanovalci, ki so dali ubogi revi prvo pomoč. Ribali in močili so ji vrat in telo. Tudi piti je morala. Tako se je v njenem želodcu napravila prava »trapa.« Na rešilni postaji ji je zdravnik vzel »trapo« iz želodca, a iz glave ji pa skoraj gotovo ne bo »trapa« odšla. Danes smo pa izvedeli, da je njen ženin spal ob 1. uri popoldne najslajšo spanje, spanje pravičnega, ker je na dan prej dobro krokal, a na dan poroke pa imel velikega mačka, takega, da če bi ta maček enkrat zazjal, bi vse tržaške podgane in miške naenkrat požrl.

Zaročenec, ki je nabil svojo zaročenko. Sinoči okoli 21. je prišla 20letna Marija S. od Sv. Ane iskat pomoči na rešilno postajo v spremstvu nekega orožnika. Omenjena mladenka, ki nosi že bitje pod srcem, je imela več prask po obrazu. Na zdravnikovo vprašanje, kje da je dobila rano, je namesto nje odgovoril orožnik sledeče:

»Ko sem patruliral po ulici Coroneo, okoli 20. ure, sem v el moškega in žensko, ki sta se med potoma nenavadno glasno pogovarjala. Pogovor ni trajal dolgo, ko udari mladenič mladenko s pestjo po glavi. Jaz sem takoj skočil k prepirljivcu ter ga vzel na zapisnik, žensko sem pa pripeljal sem, da ji daste primerno pomoč.«

Službujoči zdravnik Franceschi je dal mladenki primerno pomoč, ter ji povedal, da bo v teku treh dni zdrava, ako se poškodbam ne pridružijo med tem časom kake posebne komplikacije.

Dopisi

Gimnazija in realka v Idriji. Ravnokar je izšlo Izvestje državne višje realke ter nižje gimnazije v Idriji za šolsko leto 1919-1920, ki je je sestavilo in izdalo ravnateljstvo, to je začasni vodja dr. Pavlin. Izvestje je od prihoda Lahov dvojezično in se laščina šopiri na prvem mestu. Mimogrede omenjeno je idrijska realka bila svoj čas slovenski zavod, sedaj se ji pa vedno očitneje daje videz in značaj utrakvistične šole. Dvojezična so tudi spričevala, štampilje itd. Iz izvestja posnemamo sledeče statistične dodatke.

Na realki je poučevalo koncem šolskega leta 21 učnih moči, med temi 1 pomožni učitelj. V učnem načrtu je imela slovenščina 3 do 4 ure na teden, italijanščina pa 3 do 6 ur. Med novo nabavljenimi učili so navedene samo knjige ultralaške vsebine. Ker ravnateljstvo pripominja, da se vsled spremembe v vodstvu realke — pravi ravnatelj dr. De Micheli se namreč nahaja »na dopustu v študijske svrhe« — niso izrabile vse svote, določene za nakup živil, pričakujemo, da ravnateljstvo z ostalo svoto nakupi slovenskih knjig in slovenskih učnih pripomočkov. S tem bi pokazalo, da hoče voditi zavod utrakvistično tudi takrat, ko gre za podpiranje domače književnosti in ne le pri zapostavljanju slovenščine. Sicer pa smo mnenja, da je nesmiselno nabavljati knjige, ki jih nihče ne čita, dočim manjka knjig, za katere bi se vse trgalo.

Med podporniki zavoda čitamo v laškem izvestju imena društev, njih odbornikov in članov, ki jih nihče ne pozna; tako drzno so poitalijančena. Kdo ugane, kaj je to: Il Gabinetto di Lettura e di Credito di Idria? Najmanj, kar podporniki lahko zahtevajo, je pač to, da se ne kvarijo njih slovenska imena. Ali, da bi bilo ravnateljstvo vsaj dosledno in bi tudi laška imena v slovenskem delu izvestja pisalo slovensko. Pa ne! Idrijski občinski komisar ni Alojzij, ampak Luigi Briganti. O zavednost in doslednost, naj vaju nihče ne išče pri sedanjem vodstvu naše realke! Posebno lepo so popačena imena dijakov. Miloš - Granziano, Slavoljub - Slavofilo, Dušan - Dusciano, Cveto - Fioravante, Bogomila - Diodato, Bogdan - Teodoro, Bogomir - Pacifico, Slavko - Aurelio, Milovan - Milovano, Ljubivoj - Guerino, Milan - Milano, Savica in Savo - Saba. To je nekaj izbranih cvetk, pa že te zadoščajo, da se človeku obrača v želodcu. Učencev je imela realka začetkom šolskega leta 258, koncem leta še 227, same Slovence. Napredek je bil srednje dober: 14 odlik in 160 zrelih za prihodnji razred.

Za zrelostne izkušnje je bilo v šolskem letu 1918-1919: 5 terminov, maturo je napravilo 13 kandidatov, in sicer eden z odliko.

V šolskem letu 1919-1920., je delalo maturo vseh 20 rednih učencev VII. razreda in dva eksternista. Vsi so bili spoznani za zrele, tudi 1 z odliko.

Državna gimnazija je imela 12 učnih moči, od katerih so bile pa le 3 prideljene temu zavodu, ostale so bile privzete iz realke. Učencev je imela začetkom leta 24, koncem leta 27. Začetkom leta so bili prvi trije razredi, koncem leta samo prvi in tretji. Dijaki vsi Slovenci. Učni vspeh: 2 odlikaša in 21 pomaknjenih v višji razred. V učnem načrtu je zavzemala slovenščina 4 ure, laščina pa 7 ur na teden.

Kot lokalni patrijotje ne moremo imeti ničesar proti namestitvi gimnazije v Idriji, če tudi vemo, da gimnazija v Idriji nikakor ne more odgovarjati zahtevam vsega slov. prebivalstva v zasedenem ozemlju: pač pa bi raje imeli en dobro vspevajoči srednješolski zavod kot dva zanemarjena. Z realko, tako kakor je danes, nismo in ne moremo biti zadovoljni. Ne glede na učni načrt, ki nam vsled zapostavljanja materinščine ne ugaja, grajamo brezbrižnost šolskih oblasti, ki so zakrivile, da se pouk še danes ne vrši v vseh predmetih, če tudi je od otvoritve šole minolo že več nego mesec dni. Mnogo učnih moči se sploh ni nastavljenih, nastavljenim se ne rešijo disciplinarne zadeve itd. Otroci pa hodijo v šolo ob 11. ali pa prihajajo že ob 9. domov. To so pač kričeče razmere. H koncu omenjamo še, da smo dolgo molčali, da pa ne bomo več, ker je realka Idriji preveč stala — realko je namreč ustanovilo mesto, ki je zidalo poslopje, oskrbelo zavod z najmodernejšimi učnimi pripomočki in vzdrževalo realčno upravo s svojo davčno močjo, dokler ni bil zavod podržavljen — da bi jo sedaj po nemarnosti ali nenakonjenosti pustila priti na psa.

Za tiskovni sklad „Edinosti"

V Postojni se je nabralo v ožjem krogu prijateljev na Mirkotov god 50 L. Notar Jakob Kogej v Postojni, v spomin svojega dveletnega prognanstva po Avstriji in v proslavo dveletnice njenega pogina 400 L.

Domačini zložili pri g. Francetu Saksida v znak radosti, ker se je le-ta vrnil po šestih letih cil in zdrav 28 L.

Dosedaj izkazanih L 21.583'44; v današnjem izkazu L 478'—. **Skupno L 22.061'44.**

Borzna poročila.

Tečaji:

V Trstu, 8. novembra 1920.

Jadranska banka	465
Cosulich	490
Dalmatia	300
Gerolimich	1830
Libera Triestina	693
Lloyd	1980
Lussino	2300
Martinolich	340
Oceania	440
Premuda	500
Tripcovich	525
Ampelea	620
Cement Dalmatia	360
Cement Spalato	405
Krka	501

Tuja valuta na tržaškem trgu:

V Trstu, 9. novembra 1920.

Neprepečatene krone	6'50— 7'—
avstrijsko-nemške krone	6'— 6'25
češkoslovenske krone	31'— 32'—
dinarji	74'50— 75'—
leji	43'— 43'25
marke	36'— 37'—
dolarji	28'45— 28'55
francoski franki	172'— 172'50
švicarski franki	436'— 440'—
angleški funti, papirnati	97'50— 98'—
angleški funti, zlati	120'— 122'—
rublji	21'— 22'—
napoleoni	94'— 96'—

!JUGOSLOVENI!

Zbirajte pridno za „TISKOVNI SKLAD EDINOSTI".

Poziv in izjava.

Podpisani pozivljam svojo soprogo Marijo roj. Koprivka, da se vrne tekom osmih dni na moj dom v Bazovico ker bi bil sicer po preteku tega roka prisiljen napraviti proti njej sodne korake.

Obenem izjavljam, da ne plačam vam nobenega njenega dolga in odklanjam vsako tozadevno obvezo.

(234) Ivan Križmančič, Bazovica št. 6.

MALI OGLASI

se računajo po 25 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stotink beseda Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče službo plača polovično ceno.

POZOR! Plačam srebrne krone po L 2'05, staro goldinarje po 5'20. Salonichio. Via Olmo 3, III. nadstropje. 523

PRAKTIKANT, mlad, vešč slovenščine in italijanščine, se sprejme za lesno skladišče v Trstu. Ponudbe pod »Vesten« na upravo. 524

KUPUJEM srebrn denar po najvišjih cenah. Alojzij Povh, Piazza Garibaldi št. 3. 446

DVE POSTELJI iz trdega lesa, novi vzmetni sinfonier, dve nočni omarici, omara s 4 predali in dvojna vrata, se proda po nizki ceni v ul. Massimo D'Azeglio 3, I. nadst. 518

ZGUBILA se je med 5. in 11. uro na južnem kolodvoru, železniška legitimacija, glaseča se na Marija Herščak. Pošten najditelj je naprošen, da jo izroči pri upravi. 519

TRGOVSKA TVRDKA Jos. Bruss, v Logatcu, sprejme trgovskega pomočnika, manufakturista prvo moč, veščega slovenskega in italijanskega jezika v govoru in pisavi. Ravno tam sprejme se tudi vrtnar. 521

DOBRO IZURJENI ključavničar in aut. monter, išče službe v kaki delavnici. Pisma je poslati na Poste restante, Grahovo 33/5. 503

IŠČE SE posojilo 3000 L na dobro idočo trgovino proti dobrim obrestim za štiri mesece. Ponudbe pod »Trgovka št. 80« na upravo. 498

MODISTKA (prej ul. Alessandro Volta 2), naznanja, da se je preselila v ul. Cologna št. 13, I. nad., ter se priporoča cenj. damam v mestu in okolici. 507

IVAN KACIN, Gorica, via S. Antonio 24, izdeluje harmonije ameriškega zistema, uglašuje in prenavlja orglje, glasovirje itd. Piščalke za orglje, strune za glasovirje vedno v zalogi. Kupuje glasovirje, harmonije, vijoline itd. 448

LEKARNA IN KEMIČNI LABORATORIJ V SEŽANI. Ribje olje prve vrste, kemično preizkušeno. — **Sirup R.** za šibke in malokrvne otroke. — **Kroglice B.** za malokrvne ženske. — **Švedske kapljice.** — **Mazilo za garje.** (specijaliteta.) — **Praška mast.** — **Tinktura** in obliž za kurja očesa. — **Fluid** za živino. — Vsakovrstna zdravila in specijaliteta za ljudi in živino vedno v zalogi. — **Poštne pošiljatve.** 434

ERNA AUSPITZ

zobozdravnica (1 6)

naznanja slav. občinstvu, da izvršuje svojo prakso na **Opčinah 174.**

Izvršuje v to stroko spadajoča dela, kakor plombe v porcelanu, zlatu in srebru, poteze v kavčuku in zobovje v zlatu po najnižjih cenah. — Sprejema od 9-2 14-16

A. De Masi & G. Sferza

Mavricija Wackvitza na ledniki

Trst, ul. Torre bianca 32. Telefon 29-83

Velika izbira majoličnih in železnih peči znamke „Premier" emajliranih ognjišč in štedilnikov lastnega izdelka, plošč iz litega železa raznih velikosti, ražnjev in cevi za peči.

Cene zmerne. (24

Žunič & D.ri — Matulje

Izvrstna istrska, dalmatinska in italijanska vina na debelo.

Cene zmerne. (205) **Cene zmerne.**

JADRANSKA BANKA

Del. glav.: K 30,000.000. Rezerve K 10,000 00

Beigrad, Celje, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metkovič, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, TRST, Zadar, Zagreb

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle.

Sprejema vloge

na hranilne knjižice ter jih obrestuje po 3½%, a v bancogiro prometu po 4 %.

Vloge, ki se imajo dvigniti samo proti predhodni odpovedi sprejema po posebno ugodnih pogojih, ki se pogodijo od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (safes).

Bančni prostori v Trstu se nahajajo:

ul. Cassa di Risparmio, ul. S. Nicolo

Telefon: štev. 1463, 1794, 2676

Blagajna posluje od 9 do 13

PODLISTEK

TUJINEC (4)

Danilo Šimunović.

A ko je Stanko tu pa tam kraj polja, pod brdi, uzrl po kako lučico po hišicah onih vasi, je zadrhtel zopet ter se začudil, ker se je spomnil poziva stare ciganke: »Pridi mladenič, pak ti povem, zakaj si tako zamišljen in otožen.«

Na brdu je bilo občutiti hladen vetrič, ki je donašal seboj vonj glijv in novega vina, a vsa ta hladna noč kasne jeseni je vzbujala zakopane misli in željo po toplem domačem ognjišču.

— Kaj vam je mraz? In res, po teh dolinah je dovolj mrzlice, a zrak je nekoliko hladen, pak bi bilo dobro, da se zagrnete — vidite, tako... je rekel doktor.

Ali, Stanko ni obrnil oči od tistih rdečih okenc v daljini in se je zganil še le tedaj, ko se je voz začel hitro spuščati nizdol in se je pijani razmršeni kmet začel na sprednjem sedežu zibati tako silno, da so vsi trije stegnili roke, da ga pridrže in prebude.

— Sin ti umira, a ti si tu pijan in spiš — je zaklical dr. Mirko srdito in je kmeta krepko stresel za rame.

Ta se je res zdrznil in si je, še vedno zibajoč se, trli oči in gleda okolo sebe, da izve, kje da je.

— Nieem, gospod, pijan, ali truden sem in ubit, pak me je prijel tak spanec, da se mu nisem mogel vpirati. — Ali sedaj sem se razdremal, pa, hvala Bogu, kmalu bo tu tudi Krvavi potok, a z mosta do Kreševa je malo več od pol ure. Bog pomozi! Ha-ha-ha — in začel je zevati tolikokrat zaporedoma, da je kočijaž vsakokrat pogledal, kakor da čaka, kdaj preneha.

— Pa, kako si se mogel tako opiti — je nadaljeval doktor trdovratno — ko praviš, da ti umira sin, a si še zahteval od mene krono, da bi kupil zdravila! A, s čim si se opil, ako si kupil zdravilo?

— Tu v žepu je zdravilo, ako se ni morda razbilo — in začel je iskati okolo sebe — pa sem še vzel od prijatelja na trgu, a ti se ne boj, da bi ti ne plačal, ko pridemo tja.

Doktor pa se je obrnil k Stanku:

— Zdi se, da vas ti kraji in ta svet ganjivajo!

— Nu, kaj hočete! Priznavam, da nisem na čistem sam s seboj in ne vem, kaj naj počnem. Nikdar se nisem resno bavil z nauki, ali čital in mislil sem mnogo, pak bi hotel začeti resno živeti in delati, ako bo kaj. Ali, kaj hočete, da delam?

— Povem vam iskreno, pa tudi če bi se mi porogali — — — Začel sem pisati — veste — tako — navadne novele, ker me nekaj goni, da bi postal... Da, sem tudi napisal mnogo tega, ali, kadar čitam, izpoznavam tudi sam, da je to nekam preveč bledo, vodeno, brez nikakega žara... a besede so tu tako lepe, zvonke... In vendar ničl Vse izhaja nekako nenaravno in lažno.

— To se vam samo tako zdi. A, ste-li tudi komu drugemu dajali čitati?

— Nič niso rekli. Ali pa: — Lepo, lepo, — ali s takim glasom, da sem takoj občutil, kako je tisto strašno vodeno. Ko pa čitam, kar so napisali drugi — kako me to vznaša, da tudi po cele noči ne spim, ampak čitam samo in čitam. A besede so pri njih iste, kakor pri meni, ali, duša je druga... No slabo sem rekel; ne da bi bila v njih druga duša, ker jaz občutim morda bolje in več, nego oni, toda, duše ni v tistem, kar jaz pišem, in vendar iščem vedno to moč: od kodi tolika moč pri velikih piscih?

— No, tudi po teh samotah je ne najdete! Kaj, nimate-li nikakih spominov iz otroških let? Ali nimate nikakih utisov iz preteklosti?

Ta vprašanja kakor da so porazila Stanka ter izzvala v njem povsem nove misli.

— Kako ste rekli to? Kako ste rekli?... Ne jaz nimam nikakih posebnih spominov iz otroških let, niti kakih utisov. Bilo je samo prekladanje od kraja do kraja — vedno novi kraji in novi ljudje, pa je to sedaj v moji duši vse obledelo... Da, bledo, vodeno — prav sem rekel. Spomini iz enega leta so izbrisali one iz drugega.

— A vi poprimite se kakega resnega dela, saj ne morete več dolgo — samo tako...

— Kako? Resnega? Ne vem, kaj hočete reči. No, naj vam povem na kratko: jaz bi hotel živeti — zadovoljen. Jaz tudi ne iščem boja, ne velikega dela, marveč le tako, človeško življenje, blizu narave, domače! Vidite, oče mi je na svojem delu prištedil dovolj, a skupno z materino dedščino bo nad dvestotisoč kron v banki; ko dovršim štiriindvajseto leto, bom gospodar vsega tega denarja, in sedaj bi želel biti človek in — srečen.